

dipam

DİPLOMATİK İLİŞKİLER ve POLİTİK ARAŞTIRMALAR MERKEZİ
CENTER for DIPLOMATIC AFFAIRS and POLITICAL STUDIES

YÜKSELEN STRATEJİK ALANLAR: ARKTİK

Doç. Dr. Ebru CAYMAZ
Dr. Eda AYAYDIN
Dr. Adnan DAL

02 Nisan 2024 | DIPAM YouTube Kanalı

Panel Notları

Diplomatik İlişkiler ve Politik Araştırmalar Merkezi (DİPAM) evsahipliğinde Yükselen Stratejik Alanlar: Yeni Rekabetler, Yeni Tehditler webinar serisinin ilki olan Arktik teması, 2 Nisan 2024 tarihinde saat 13.00'da çevrimiçi olarak gerçekleşmiştir.

DİPAM Başkanı **Dr. Tolga SAKMAN**'ın moderatör olduğu webinara, konuşmacı olarak **Doç. Dr. Ebru CAYMAZ** (Çanakkale Onsekiz Mart Üniversitesi), **Dr. Eda AYAYDIN** (Londra Üniversitesi Paris Enstitüsü) ve **Dr. Adnan DAL** (Hatay Mustafa Kemal Üniversitesi) katılmıştır.

Webinarında üzerinde durulan konular ile bilgi ve yorumlar aşağıdaki gibidir:

Doç. Dr. Ebru CAYMAZ'ın "Türkiye'nin Kutup Bilim Diplomasisi" sunumu ile webinar başlamıştır. Öncelikle 'Yüksek Kuzey' ve 'Arktik' kavramlarının farkı vurgulanmıştır, yüksek kuzeyin Sibiry'a'nın da belli bölümlerini kapsayan daha geniş bir alan olduğu belirtilmiştir. Yüksek Kuzeyi şekillendiren temel paradigmalardan iklim değişikliği, doğal kaynaklar ve jeopolitik rekabet olduğu üzerinde durulmuştur. Bilimsel olarak üzerinde durulacak konu iklim değişikliğidir, fakat bu konu diğer iki konu ile de bağlantılıdır. Bilimsel araştırmalar bölgede meşruiyet sağlayan temel parametrelerden biridir.

ABD'nin perspektifine göre, Arktik Bölgesi'ne yön veren yedi temel başlık bulunmaktadır. Bunlar iklim, emtia, ticaret, bağlantısallık, halklar, iş birliği ve rekabet olarak sıralanmıştır. Bilimsel araştırmaların odak noktası ise genellikle iklim ve halklardır.

CAYMAZ, Türkiye'nin Kutup Araştırmaları tarihçesi üzerinde durmuştur. Geçmişte Türkler tarafından yapılmış Arktik çalışmalarının olduğunu vurgulamıştır. Bu çalışmaların geçmişi 1912-1913 Osmanlı Mebuslar Meclisi'ne kadar dayanmaktadır. Türkiye'nin kuruluş döneminde de kutuplar ile ilgili önemli çalışmalar yapıldığı ve yapılan diğer çalışmaların da yakından takip edildiği bildirilmiştir. Meteoroloji Enstitüsü, Deniz Kuvvetleri ve Haritacılar Mecmuası gibi birimler, Arktik bölgesi ile ilgilenmiştir.

Kutup bölgelerini diğer bölgelerden ayıran karakteristik özelliklere odaklanan çok uluslu ve disiplinler arası bilimsel iş birliği programları olan Uluslararası Kutup Yıllarına da değinilmiştir. Şu ana kadar toplamda 4 Uluslararası Kutup Yılı

düzenlenmiştir. İlk Kutup Yılı 1882-1883 yılları arasında olmuştur, Osmanlı-Rus Savaşı'na denk geldiği için Osmanlı İmparatorluğu katılım sağlayamamıştır. Daha sonra 1932-1933 İkinci Uluslararası Kutup Yılı, 1957-1958 Üçüncü Uluslararası Kutup yılı ve 2007-2009 Dördüncü Uluslararası Kutup Yılı düzenlenmiştir. Türkiye, son üç kutup yılına katılım sağlamıştır. En geniş katılım 2007-2009'da sağlanmıştır, çalıştaydaki etkinliklerden biri Türkiye'de düzenlenmiştir. Beşinci Kutup yılının ise, 2032-2033 yılları arasında olacağı öngörülmektedir.

Kutup Yıllarının önemli olmasının sebebi bir bilimsel araştırma misyonu olmasının yanında devletlerin meşruiyet sağlama aracı da olmasıdır. Bunun yanında iklim değişikliğinin artık küresel çapta gözlemlenebilir olumsuz etkileri göze çarpmaktadır. Ayrıca bilim diplomasisi kavramı da bu noktada önemlidir. Bilim diplomasisi çerçevesinde, bir devletin ulusal çıkarları ile ortak çıkarlarını dünyadaki herkesin yararına dengelemek için bir süreç uygulanmaktadır.

Bilim diplomasisini diğer uluslararası çalışmalardan ayıran üç önemli kavram bulunmaktadır: siyasi irade, diplomatik katılım ve devlet desteği. Ayrıca bilim diplomasisi üç temel amaca hizmet etmektedir. Bunlar diplomaside bilim, dış politikada hedeflerine ulaşmak için bilimsel danışmanlık sağlama; bilim için diplomasi, uluslararası bilimsel iş birliklerini teşvik etme; diplomasi için bilim, bilimsel iş birlikleri aracılığıyla devletler arasındaki ilişkileri geliştirme olarak belirtilmiştir.

Bilim diplomasisinin ortaya çıkışını Uluslararası Kutup Yılları, Antarktika Antlaşma Sistemi ve Arktik Konseyi'ne dayandıran görüşler sebebi ile de ortaya kutup bilim diplomasisi adı verilen yeni bir

kavram çıkmıştır. İkinci Kutup Yılı'nın (1932-1933) temelinde yatan ana fikir ise, kutuplardaki gözlemlerin tüm dünyadaki fenomenler için açıklama sunma potansiyeli olmuştur. Bu kapsamda Arktik bölgesinde 27 istasyon, Ekvador çevresinde ise 5 manyetik istasyon kurulmuştur. Türkiye ise, 1932 senesi Türkiye Meteoroloji Rasatları ve 1932 senesi Türkiye'de yağış tevziatı bülteni ile katkı sağlamıştır. Üçüncü Kutup Yılı, Türkiye'nin daha fazla katılım sağladığı bir yıl olmuştur. Bu sene, aynı zamanda jeofizik yılı olarak da bilinmektedir çünkü jeofizikçilerin öncülüğünde gerçekleştirilmiştir. Bu yılda sadece yüksek enlemler değil, tropik ve ılıman bölgeler de çalışmalara dahil edilmiştir. Araştırma alanları incelendiğinde kutup ışıkları, gece/gök aydınlığı, kozmik ışıklar, jeomanyetizma, buzul bilimi, yerçekimi, iyonosfer fiziği, boylam ve enlem belirlemeleri, meteoroloji, oşinografi, üst atmosfer araştırmaları, sismoloji ve güneş aktivitelerinin yer aldığı görülmektedir. Ayrıca Üçüncü Kutup Yılı'nda Dünya Veri Merkezi kurulmuştur. Türkiye, nükleer radyasyon ve güneş aktiviteleri gözlemleri temalı iki proje ile katılım sağlamıştır.

Dördüncü kutup yılı (2007-2009), en geniş kapsamlı kutup yılı olarak bilinmektedir. Altı bilimsel tema bulundurmaktadır; durum, değişim, küresel bağlantılar, yeni hudutlar, gözlem noktası, insan boyutu. Türkiye arşivinde problem olduğu için, bu dönemde, Türkçe kaynaklarda Türkiye'nin katkıları hakkında net bir bilgi bulunmamaktadır. Genellikle İngiltere arşivinden Türkiye ile ilgili şeylere ulaşılmıştır. Bu kutup yılı, 50.000'den fazla insanın katılımı ile gerçekleşmiştir. İlk defa bir kutup yılına bilimsel anlamda insan boyutu eklenmiştir; bu sebeple sosyal bilimlerin yükselişi göze çarpmaktadır.

Türkiye de HERMES (Hotspot Ecosystem Research on Margins of European Seas) projesine aktif katılım sağlamıştır. Türkiye'nin, Yüksek Kuzey'de yer alan denizlerle Karadeniz'i kıyaslamalı olarak incelediği bilinmektedir. Ayrıca Karadeniz Gözlem Ağı kurulmuştur. 9. WMO Scientific Conference on Weather Modification & Workshop Antalya'da düzenlenmiştir. 2032-2033 yılında düzenlenmesi planlanan Beşinci Kutup Yılı için 5 ana tema ve insan ağırlıklı 57 alt başlık belirlenmiştir.

Yüksek Kuzeye yönelik çalışmalarda, hangi ülkelerin daha aktif olduğu ve daha çok yayın yaptığı her kuruma göre değişiklik göstermektedir. Ancak ABD'nin her zaman ilk sıraya sahip olduğu görülmektedir. Arktik bölgesinde yer almayan İngiltere'nin ise dördüncü sırada olduğuna dikkat çekilmiştir. Ayrıca ülkeler ikili iş birliği de yapmaktadır; İngiltere-Rusya ve İzlanda-Kanada gibi ülkelerin iş birlikleri önem arz etmektedir. Bu iş birliklerinde de Arktik bölgesinde olmayan ülkelerin ilk sıralarda yer aldığına dikkat çekilmiştir.

Arktik bölgesinde 4 milyondan fazla insan yaşamakta ve 40'tan fazla etnik grup bulunmaktadır; bunların içinde Yakut ve Tuva gibi Türk gruplar da vardır.

1990'lı yıllarda Arktik ile ilgili 5000 çalışma varken, 2015 yılına geldiğimizde yılda ortalama 11000 bilimsel araştırma yapıldığı görülmektedir. Bu ciddi bir rakamdır ve aslında araştırma alt yapısının sağlandığı görülmektedir.

Yerli halklara yönelik çalışmalarının desteklenmesinin önemi vurgulanmıştır. Türkiye'de kurumsal yapı kurulmuştur fakat Dışişleri Bakanlığının desteğine ve somut adımlarına ihtiyaç duyulmaktadır.

Türkiye'nin ekonomik bazda ilerlettiği ilişkileri, politik bazda da desteklemesinin önemli olduğu vurgulanmıştır.

Webinarın ikinci bölümünde **Dr. Eda AYAYDIN** "Kriz Bağlamında Arktik Jeopolitiği: İklim Değişimi, Ukrayna Savaşı ve Uluslararası İş Birliği" başlıklı sunumunda ise, şu başlıklar ele alınmıştır:

Öncelikle klasik jeopolitik ve Arktik bölgesinde konuşulan jeopolitiğin farkından bahsedilmiştir. "Coğrafya kaderdir." sözü üzerinden klasik jeopolitiği tartışan AYAYDIN, eleştirel jeopolitikte önemli isimlerden olan Yves Lacoste'un "Coğrafya savaş yapılan yerdir." sözünü vurgulamıştır. Diğer bir deyişle coğrafya nasıl tanımlanırsa sonrasında öyle kullanılır. Dolayısıyla burada söylemin önemi vurgulanmıştır. Arktik jeopolitiğinin öneminin artmasında da söylemin etkisi çok büyüktür. 2010 yılından itibaren Arktik ile ilgili bir çatışma başladığı görülmektedir. 2013'te Fransa eski Başbakanı ve sonrasında Arktik Büyükelçisi Michel Rocard, Arktik bölgesi için "ikinci Ortadoğu" tanımlamasını kullanmıştır. Diğer bir deyişle Arktik'te çok kaynak olduğunu ve bu sebeple ileride huzursuzluk ve çatışma olacağını iddia etmiştir. 2019'da da Çin İpek Yolu'nu deklare etmiş ve sonrasında Arktik daha fazla ilgi çekmiştir. Fakat bölgedeki yazarlar 2010 itibari ile gelişen literatürü çürütmüş ve Arktik bölgesinin iklim krizi öncesinde de bir tarihi olduğunu vurgulamışlardır.

Eleştirel yönden bakıldığında "Hangi Arktik'ten bahsediyoruz?" sorusu ön plana çıkmaktadır. Sadece bir Arktik bulunmamaktadır; Avrupa Arktığı, Amerika Arktığı, Rusya Arktığı gibi birçok farklı bölge vardır ve hepsinin dinamiği farklıdır. Hangi zamandan bahsettiğimiz de önem arz etmektedir. 2007 öncesi, 2013 Rusya'nın

Kırım İşgali, 2022 Rusya-Ukrayna Savaşı sonrası gibi birçok farklı kırılma noktası vardır. İklim değişimi de bölgedeki değişimlerden sadece biri olarak karşımıza çıkmaktadır ve bölgenin doğuşunu temsil etmemektedir. Arktik Çemberinin neresi olduğu bile bir tartışma konusudur. Her ülkenin politik çıkarları farklıdır ve buna bağlı olarak Arktik tanımı da değişmektedir.

Klasik jeopolitikçilerin keşfedilmemiş %30 gaz kaynağı ve %13 petrol kaynağı olduğu bilgisini vurguladığı görülmektedir. AYAYDIN ise, bu kaynakların zaten Arktik bölgesinde olan beş ülkenin kıta sahanlığında olduğunu vurgulamıştır. Ayrıca bu beş devletin iş birliğine açık olduğunu ve bu sebeple çatışmanın olası görülmediğini belirtmiştir. Yeni deniz yollarının öneminin artmasında ise, birçok faktörün etkili olduğu vurgulanmıştır.

İş birliği farklı kimlikler altında şekillenmektedir çünkü bu konu ile ilgili sekiz Arktik devleti, on üç gözlemci devlet ve bir de defacto olarak Avrupa Birliği bulunmaktadır. Söz konusu sekiz devlet 2022'ye kadar iş birliğini olumlu şekilde sürdürmüş, hatta 'Arktik İstisnacılığı' kavramını ortaya çıkarmışlardır. On üç gözlemci devletten bazıları aktif iken bazıları aktif değildir.

Avrupa'nın yerel halkı olan Samilerin görünürlüğünü artırmak amacıyla ünite kurulması ve her Kasım ayı "Sami Haftası" olarak kutlanması, bunların uluslararası alanda da tanınmaya ve önemsenmeye başladıklarının bir göstergesi olarak değerlendirilmiştir. Fransız bir gazetecinin, Avrupa Parlamentosu seçimlerinde Samilerin rolünü sorgulaması, grubun siyasi ve sosyal konulardaki varlığını göstermiştir. Dr. Eda AYAYDIN, Deniz Hukuku Sözleşmesi'nin Arktik Okyanusu için bir anayasa işlevi gördüğünü belirtmiş ve bu

sözleşmenin deniz sınırlarını çözümüleme yeteneğinin, bölgede başka yönetim mekanizmalarının var olmadığı anlamına gelmediğini vurgulamıştır. AYAYDIN'a göre, Arktik Okyanusu'nda çok katmanlı ve bölümlü bir yönetim sistemi bulunmakta olup, bu durum dış müdahaleleri engellemekte ve bölgede çatışma oluşumunu önlemektedir. Ayrıca, iklim değişikliğinin Arktik'te yoğun bir şekilde incelendiğini ve bu konuda Arktik Konseyi'nin önemli çalışmalar yürüttüğünü ifade etmiştir.

2022 Şubat itibariyle "Arktik'te neler değişti?" sorusu üzerinden Ukrayna işgalinden sonra Konseyin fonksiyonlarının durdurulduğu açıklanmıştır. 2022 Haziran ayında Rusya'sız devam edileceğini belirterek çalışmaya başlayan Konsey, 2023 Ekim ayında Rusya ile bilimsel ölçekte projelere devam edeceğini belirtmiştir. Arktik Konseyinin aidatlarını ödemeyeceğini söyleyen Rusya ile ikili ilişkilerin görüntülü teknoloji yöntemleriyle sürdürüleceği kararı alınmıştır.

Türkiye, 2015'te Arktik Konseyi gözlemci üyeliğine başvurmuş ancak Konsey'in içinde bulunduğu konjonktür nedeniyle kabul edilmemiştir. Eda AYAYDIN, Türkiye'nin deniz ülkesi olması hasebiyle ve ayrıca "yeşil süper güç" potansiyelini güçlendirmesi açısından, gözlemci üye olarak tekrardan başvurmasının faydalı olacağını düşünmektedir.

Webinarın üçüncü bölümünde **Dr. Adnan DAL**, "Arktik Güvenliğini Yeniden Düşünmek: Kooperatif Güvenlikten NATO-Rusya Karşıtlığına Arktik'te Rovaniemi Ruhu'nun Kaybolması" başlıklı sunumunda, Arktik güvenliği üzerine bir değerlendirme yapacağını belirtmiştir. Sunumunda, 1945-1970 yılları arasında stratejik rekabetin

hâkim olduğunu ve 1970'li yıllarla birlikte Detant Dönemi'nin başlamasının ardından ortak iş birliği pratiklerinin görülmeye başlandığı bir döneme geçiş yapıldığını açıklamıştır.

Dr. Adnan DAL, 1985'ten itibaren "Arktik Çağı" söyleminin kullanılmaya başlandığını ve Mikhail Gorbaçov'un, Arktik siyasetinde iş birliğine yönelik önemli bir rol oynadığını vurgulamıştır. Özellikle 2007'de Rusya'nın Arktik Okyanusu'na bayrak dikmesi, Kırım'ın ilhakı, Gürcistan'a müdahale ve 2022'de başlayan Rusya-Ukrayna Savaşı gibi olaylar sonucunda Rusya'ya yönelik yaptırımların arttığını ve Rusya'nın Arktik'te dışlanma sürecine girdiğini belirtmiştir. Bu dönemde Arktik siyasetinde, bloklaşmanın arttığına dikkat çekmiştir. Ayrıca, Arktik bölgesinin zengin enerji kaynaklarına sahip olduğunu ve 2008'den sonra bölgede enerji güvenliği konusunda önemli çalışmalar yapıldığını ifade etmiştir.

Deniz hukukunun dikkate alınması konusunda beş ülke Illulissat Deklarasyon metnini imzalamış ve bu metin iş birliği pratiği açısından önem arz etmiştir.

2007-2012 yılları arasında Arktik Okyanusunda yaşanan rekor seviyedeki buzul erimeleri, bölgenin erişilebilirliğini artırmıştır. Bu durum, Çin'in ilk ticari gemi geçişiyle somut bir örnekle gösterilmiştir. Çin, 2013 yılında Arktik Konseyine gözlemci olarak katılarak, Arktik dışı ülkelerin bölgede etkin olmasının uluslararası bir süreç haline geldiğini göstermiştir. Süveyş Kanalı ve Panama Kanalı'nda yaşanan krizler, Arktik siyasetinin önemini artmasına yol açmıştır. Arktik'teki büyük güç rekabeti içerisinde Rusya, Çin ve ABD'nin politikaları ele alınmıştır. Rusya'nın coğrafi avantajları nedeniyle

Kuzey Denizi rotasını kendi iç suları olarak gördüğü, ABD'nin ise Obama döneminde iklim değişikliği kaygılarıyla, Biden döneminde ise iklim değişikliğini ön planda tutan bir politika izlediği belirtilmiştir. NATO'nun iklim değişikliğini tehdit olarak kabul etmesi ve Kanada ve Danimarka ile iş birliği yapılmasının önemi vurgulanmıştır. Çin'in 20. yüzyılın başından itibaren Arktik siyasetine ticari kaygılarla dahil olduğu, 2010'ların sonrasında ise Arktik siyasetine aktif olarak katıldığı ve 2018'de "White Paper" yayınlarak Arktik'e yakın bir devlet olarak kabul edilmek için çaba gösterdiği, Rusya ile iş birliği yaparak Arktik siyasetine dahil olmaya çalıştığı ifade edilmiştir.

1990'lı yıllarda başlayan bölgesel iş birliği süreci, Arktik'te jeopolitiğin yeniden yorumlanmasına ve klasik güvenlik unsurları dışında çeşitli güvenlik tehditlerinin ortaya çıkmasına yol açmıştır. İklim değişikliği, doğal kaynakların kullanımı, egemenlik sorunları ve deniz yollarının kullanımı gibi konular, iş birliği ve yönetişimin önem kazandığı bir dönemi işaret etmektedir. Bu dönemde, nükleer güvenlik, kirlilik ve çevre koruma gibi alanlarda iş birliği örnekleri görülmüş, Arktik Konseyi gibi devlet dışı aktörlerin önemi artmıştır. İş birliği süreçlerinin doksanlı yıllar sonrası Arktik'te siyaseti domine ettiğini ifade eden DAL, iş birliği sürecinin yönetim sorunu ile yakından ilişkili olduğunu dile getirmiştir. Çünkü Arktik'te birtakım problemler karşısında devlet dışı aktörlerin ortaya çıktığı bir döneme girildiğini söyleyerek bu aktörlere örnek 1996 yılında kurulan Arktik Konseyi'ni vurgulamıştır. Bu konuda aktörler arası iş birliğinin koordinasyonunun ve etkileşiminin sağlanmasının önem arz ettiğini belirtmiştir. Bu doğrultuda Arktik Konseyi'nin kurulmasıyla birlikte iş

birliğinin kalıcı hale geldiğini açıklamıştır. DAL, "Arctic Exceptionalism" kavramını açıklayarak, sıcak çatışmaların yaşanmadığı bir bölge olduğunu anlatmıştır. Arktik, uzun süre istisnai bir bölge olarak kabul edilmiş, ancak Ukrayna'nın işgali ve Finlandiya ile İsveç'in NATO'ya katılmaları sonrasında bu algının eleştirildiği belirtilmiştir. NATO'nun Arktik'teki askeri varlığını artırma eğilimine dikkat çekilmiş, Türkiye'nin bu bölgede aktif bir rol oynamadığı ve katkılarının çoğunlukla ticari düzeyde kaldığı ifade edilmiştir. Diplomasi faaliyetlerinin öneminin altı çizilmiş, ancak bu faaliyetlerin devlet düzeyinde yürütülmesi gerektiği vurgulanmıştır.

Sunumların ardından Soru-Cevap bölümüne geçilmiştir. Moderatör Tolga SAKMAN, küresel anlamda iklim değişikliği ile mücadelenin ve buzulların erimesinin önlenmesi için bölgeye yönelik çalışmaların ne noktada olduğunu sormuştur.

Ebru CAYMAZ, iklim değişikliği ile mücadelede dünya genelinde ortak bir katılımın gerekliliğine vurgu yapmış ve İngiltere'nin iklimle ilgili 10.000 çalışma yürüttüğünü belirtmiştir. Bu çalışmaların kaynak rekabeti çerçevesinde bilimsel olarak önemli bir aşama olduğunu ifade etmiş, ancak çalışma sonuçlarına dayalı önlemlerin alınmasında olumsuz düşüncelerini dile getirmiştir.

Adnan DAL, söz alarak iklim değişikliğine karşı önlem alınmasına yönelik söylemlerin olmasına rağmen fosil yakıtların kullanılmasının söz konusu olduğunu söylemiş ve bu konudaki çelişkiyi dile getirmiştir. Bunu önlemenin bir yolu olmadığını ve önünün açık olduğunu belirtmiştir.

Eda AYAYDIN, global olarak bakıldığında farkındalığı yükseltmek için iklim

değişikliğiyle mücadeleye ilişkin iş birliğinin önemli olduğunu söylemiştir. Devletlerle beraber yerel halklara temsiliyet verildiğini, bölgesel olarak baktığımızda Arktikteki Nordiklerin iş birliğinin güzel olduğunu söylemiştir. Milli olarak önlem aldıklarını anlatarak, örnekler vermiştir.

SAKMAN, Arktik'te büyük nükleer silahların konuşlandırıldığını ve buradaki limanların önemli nükleer kapasiteyi barındırdığını belirtmiştir. Bunun yanında İsveç ve Finlandiya'nın NATO üyeliğini Avrupa'nın Arktik bölgesine güvenliği taşıyacak bir koridor oluşturduğu yorumlarını hatırlatmıştır. Bu bakış açısının bölge üzerindeki etkisini sormuştur.

AYAYDIN, Avrupa Birliği'nin güvenlikle ilgili endişelerin olmadığı bir ortamda kurulduğunu, ancak son zamanlarda güvenliğin daha sık gündeme geldiğini belirtmiştir. Arktik iş birliğinin çatışmalara izin vermediği ifade edilmiş, ancak Rusya savaşının hem Arktik iş birliğini hem de Avrupa'yı olumsuz etkilediği vurgulanmıştır. Savaşın aslında Avrupa'da olduğu ve çatışmanın bölgede kalmasının istendiği, Arktik halkının Rusya'nın bölgeye gelmesini istemediği söylenmiştir. Kola Yarımadası'nda bulunan Rusya'ya ait nükleer silahların, Batılılar tarafından doğrudan bir tehdit olarak görülmediği, bu silahlanmanın Rusya'nın güvenliği için Arktik'teki herhangi bir tehdide karşı olduğu belirtilmiştir.

SAKMAN, Kola'nun barındırdığı kapasite bir risk olarak görülmemek için güvenlik dışılaştırılmaya mı çalışılıyor? Sorusunu yöneltti.

Eda AYAYDIN, algı politikasına dikkat çekerek, Norveç Dış İşlerinin Rusya'nın bu silahlanmasını tehdit olarak görmediğini,

bu nedenle de kendilerinin silahlanmadığını söylemiştir.

Adnan DAL, Danimarka üzerinden düşünülebileceğini söylemiştir. NATO üssünün burada güvenlik ikilemi yaratabileceğini ifade etmiştir. Önümüzdeki yıllarda ön ayaklarını görebileceğimizi belirtmiştir.

Ebru CAYMAZ, "Norveç'in, Rusya'nın komşusu olduğunu ve kendi varlığını devam ettirebilmesi için silah barındırmasını normal karşılayarak, bize doğrultmadığı sürece denge politikası sürdürmeye devam edeceğini söylediğini" ifade etmiştir.

SAKMAN, bölgede etnik gruplarla ilişkilendirilen çalışmalardan bahsedildiğini hatırlatarak, bölgede toplumsal bakış açısının ön plana çıkıp çıkmadığını sormuştur.

Ebru CAYMAZ, bu etnik grupların bölgesel ölçekte ses kazandıklarını ve temsiliyet yetkileri kazandıklarını söylemiştir.

Eda AYAYDIN, Norveçteki rüzgâr gülü parkı nedeniye yaşam alanları gasp edilen Samiler'in Anayasa Mahkemesine açtıkları davayı kazanmalarına rağmen devletin mahkeme kararını dinlemediğini anlatmıştır. Bu durum demokrasisiyle övünen Norveç için inanılmaz bir durumdur. Ayrıca Arktik Konseyi de Rusya ile iş birliğini durdururken yerli halklara sormadan durdurmuştur. Halbuki yerli halk, Konseyin kalıcı üyeleridir. Buradaki ikileme dikkat çekilmiştir.

SAKMAN, Eda AYAYDIN'ın bölgenin yapısı gereği çatışma çıkmasının zor olduğunu beyan ettiğini hatırlatarak bu çerçevede, bölgenin etrafındaki ülkeler, bölge politikalarına ağırlık vermiş ülkeler ve

bölgede varlık göstermenin önemini benimsemiş ülkelerin olduğu konjonktürde statükonun devamlılığı sağlanabilir mi? Sorusunu iletmiştir.

Adnan DAL, Arktik siyasetinde devletlerin özellikle ekonomik kalkınma önceliklerini dikkate alacaklarını söyleyerek burada iş birliğinin devam edeceğini ifade etmiştir. Ekonomik temellerle bu statükonun devam edeceği öngörüsünü sunmuştur.

Eda AYAYDIN da DAL'a katıldığını söyleyerek, silahlı çatışmanın kimsenin lehine olmadığını ve savaşa dönük bir gidişat olduğuna katılmadığını ifade etmiştir.

SAKMAN, "Bölgede küçük bir çatışmanın hızlıca yayılacağını tahmin edemez miyiz?" Sorusunu yöneltmiştir. Eda Ayaydın, küçük bir askeri çatışmanın tırmanabileceğini fakat bunu önleyecek çok mekanizma olduğunu söylemiştir. Bu mekanizmaların üzerine kurulu bir iş birliği olduğu için büyük çatışmaları önleyecek fren olduğunu söylemiştir.

Ebru CAYMAZ, Rusya'nın o bölgede savaş istemeyeceğini belirtmiştir.

Son olarak Eda AYADIN, Arktik çalışmalarını da destekleyeceği öngörüsüyle Türkiye'nin Bilim Ateşesi ihdas etmesinin önemini vurgulayarak ilgili konuda adım atılması için çağrısını dile getirmiştir.

DİPLOMATİK İLİŞKİLER ve POLİTİK ARAŞTIRMALAR MERKEZİ
CENTER for DIPLOMATIC AFFAIRS and POLITICAL STUDIES

+90 216 310 30 40 info@dipam.org

+90 216 310 30 50 www.dipam.org

Merdivenköy Mah. Nur Sok. Business İstanbul
A Blok Kat:12 No:115, Kadıköy/İstanbul